

Hovoríme o rodine XIV. – O úlohách matky
Báseň: Valerián Čunderlík – Matka
V rodinnej škole – XIV. kapitola
- Učme deti láske
Báseň – Mravček

XIV. Hovoríme o rodine,

teraz o žene, manželke, ktorej prvou úlohou je stať sa matkou, t.j. prijať a brániť nový život, dať ho s bolesťou i rizikom na svetlo a kvôli jeho rozvitiu brať ho dlhé mesiace do náručia, odkiaľ má ako zo živého inkubátora prejsť po čase do otcových rúk. A toto je ďalšia matkina úloha, odovzdať dieťa otcovi.

Aké krásne sú ženy, ktoré nechcú, aby deti, ktoré prijali, donosili a vyopatrovali, príliš lípli na nich samých a preto dbajú, aby mali pekné, pokojné chvíle so svojím otcom a postupne prijímali jeho autoritu.

A aké sú múdre, keď ich v otcovej neprítomnosti učia tak si počínať, ako by si to on prial, keď ich učia sprevádzať ho myslou a byť s ním aspoň v takomto spojení.

Pod vplyvom matky má dieťa postupne vyciťovať, že otcova osoba je dôležitá. Má sa to dozvedieť z jej správania, ale aj z jej slov. Napríklad takýchto: Toto ukážeme aj oteckovi. Teraz pripravíme pre otecka obed. Otecko ťa má veľmi rád. Na toto sa jeho opýtame...

V desiatom, jedenástom roku by sa tento proces odovzdávania dieťaťa do otcových rúk mal už končiť, či ide o chlapca alebo o dievča. Neproslo by výchove, keby miesto odovzdávania začínal medzi rodičmi zápas o priazeň dieťaťa. Tento by mohol zničiť celé ich doterajšie výchovné úsilie.

Ďalšou úlohou matky - manželky je stať sa vestáľkou, udržiavateľkou domáceho krbu, ba stať sa priamo ohniskom, z ktorého by napriek všetkým ťažkostiam, možno i nedoceneniam, vychádzalo teplo lásky a svetlo dobroprajného úsmevu.

No dobrá matka sa neusmieva na svojich domácich len tvárou a očami. Usmieva sa na svojho muža a na svoje deti aj tak, ako statočná žena z Písma - aj poriadkom v byte a vkusom svojho, aj ich oblečenia.

Veľmi smutno a pusto pôsobia domácnosti, kde matka, tento

ich živý krb, nehreje a nesvieti. Oblohu takýchto domácností pokrýva takmer po celý deň mrak, v ktorom sa občas ozve aj zlovestné hrmenie, aj keď len také, aké sa dá vyvolať nervóznym premiestňovaním nábytku alebo kuchynského riadu.

Synodálny dokument pripomína, že žena má v rodine rovnakú zodpovednosť ako muž. Nesmie a nemôže preto ľahostajne prehliaďať ani vonkajšie ani vnútorné nedostatky domácnosti, spoliehajúc sa na mužovu zodpovednosť.

Keď sa niečo kazí vo výchove alebo vo vzájomných vzťahoch, ju to musí tak bolieť, ako jeho. A rovnako ju má tešiť, keď sa niečo darí.

No treba i to zdôrazniť, že prejavy tejto rovnakej zodpovednosti nemusia byť vždy rovnaké. Muž napríklad z tejto zodpovednosti niečo rozhodne, niečo nariadi a žena sa z tej istej zodpovednosti podriadi, aby urýchlila želanú zmenu, aby dala deťom príklad poslušnosti a stala sa im tak v tomto ohľade učiteľkou. Vieme, že deti ochotne napodobňujú toho, koho majú radi.

To je prejav jej rovnakej zodpovednosti vzhľadom na deti. a ako má túto svoju zodpovednosť prejavovať vo všeobecnosti? Najlepšie tak, že sa naučí mužovi jemne vnukať a úctivo mu radit' všade, kde to vyžaduje dobro ich spoločnej domácnosti.

Ak jej muž sám prejaví dôveru a prizve si ju, ako svoju pomocnicu, v duchu priateľstva a totálnej dôvery, nech dáva pozor, aby nezmarila tieto vzácne príležitosti, aby nestála urazene na svojej mienke a nevymáhala si násilu svoje uplatnenie, ak to hlava rodiny vidí inak. Nech v takýchto chvíľach pamätá, že je v rodine najkrajšia, najmúdrejšia a najužitočnejšia na tom mieste, na ktorom ju postavil Boh.

Ale, ako sme už povedali, kto má povinnosti, má aj práva. O prvom práve manželky hovorí svätý Pavol v 1. liste Korint'anom takto: „Muž nech splňa žene, čím je jej povinný.“ - Nech teda neignoruje túžbu, ktorú Boh vložil do jej srdca už v raji, túžbu byť v mužovej bezprostrednej blízkosti, túžbu patriť mu a tak sa mu darovať, aby s ním utvárala, podľa Božieho

priania jedno telo. Žena prirodzene túži po mužovi, po jeho priazni a ocenení a má právo, aby sa aj po nej túžilo. Chce sa dať a preto má byť prijatá. A keď z toho prijatia vzíde nový život, ktorý ona živí vlastným telom, má byť živená. Ona ten život chráni celou svojou bytosťou, preto má byť chránená. Miluje ho, preto má byť milovaná.

Slúži mu, má byť preto aj ona obslužená vo všetkom, čo je jej skutočnou potrebou. Ako mužova pomocnica má nárok, aby boli náležité ocenené všetky práce v domácnosti, ktoré musí stále opakovať, lebo ich bezprostredné výsledky zanikajú. Pripravené jedlá sa ničia, opraná a vyžehlená bielizeň sa znova pokrčí a zašpiní. Nábytok zapadne novým prachom, umytá podlaha sa pokryje novou nečistotou. Má nárok, aby sa pri jej službe nezabúdalo na slovo: „prosím“ a „ďakujem“. Aj na to má nárok, aby sa jej doprial potrebný oddych, občasná osviežujúca zmena prostredia, ktorá môže byť pre ňu naozaj zážitkom, ak ju za jej neprítomnosti muž s deťmi prekvapí tým, že ju zastúpi v tej stále zanikajúcej a preto stále sa opakujúcej domácej práci.

Keď deti odrastú a prechádzajú do otcových rúk, stáva sa, že trošku zdrsnajú. Chlapci sa vtedy stávajú citliví na matkine pozornosti, odmietajú napríklad jej pohladkania a lichotivé zdobneliny, čo jej môže pripadať ako odmietnutie. V takýchto prípadoch má nárok, aby jej muž pomohol tým, že dá deťom pocítiť, ako má svoju ženu a ich matku rád.

Synodálny dokument popri rovnakej zodpovednosti veľmi zdôrazňuje jej rovnakú dôstojnosť. Nie sú preto zdravé známe podceňovania pohlaví, ani vtedy, keď sa robia zo žartu. Žena si zaslúži úctu preto, že ju Boh stvoril ženou. Muž preto, že ho Boh stvoril mužom.

Človek sa nemá hodnotiť podľa toho, koľko zdvihne, ani podľa toho, koľko doskočí do výšky alebo do diaľky.

No, nech pritom všetkom aj žena dáva pozor, aby nechcela byť viac, než čím v skutočnosti je. Pokušenie z raja: Budete ako Boh, je pre ňu stále nebezpečné.

Ak je rovná mužovi v dôstojnosti a v zodpovednosti a má

nárok na úctu, nech si ju aj sama chráni a nedáva tak ľahko svoje telo za predmet pornografie, prostitúcie a slizkej kinematografie.

Nech si ho uctí vždy slušným, ale aj vždy cudným obliekaním, ako schránku nesmrteľnej duše. Čo sa jej obliekania a ozdôb týka, v tom nech poslúcha muža a muž prislušné Božie slovo.

Môže sa stať, že bude svedomito plniť svoje povinnosti, ale vinou muža alebo detí sa pritom nebudú spĺňať jej nároky.

Ak sa ocitne v podobnej situácii, nech ju pokladá za Božiu výzvu vzdávať sa svojich práv v živej a radostnej nádeji, že Boh nikoho nedovolí skúšať nad sily, ale každému dá, aby mohol, čo treba zniest'.

Matka-manželka nech verí, že Boh urobí túto jej reč trpezlivej a obetavej lásky raz zrozumiteľnou pre tých, ktorí ju zatiaľ nechápu a prichystá jej aj hojnú večnú odmenu.

Najmä v tomto je úctyhodná veľkosť a apoštolská účinnosť kresťanských matiek a manželiek, že sa zriekajú nárokov a tým svojich učia veriť, že je tu nekonečne spravodlivý Boh, ktorý nás tým viac miluje a obdarúva, čím nezištnejšie slúžime a čím veľkodušnejšie odpúšťame.

Valerián Čunderlík

Matka

Žili sme vtedy iba traja
A bolo dobre spolu nám:
S detskými vlasmi rozviatymi
snáď málo mamku poslúcham.

Mám kamaráta Vartášika,
je to psík súci do boja -
vždy zápasíme spolu sami,
beháme poľom, prielohami
a on je šťastný ako ja.

Hoc odo mňa je väčší, mrštný,
je celý verné srdce len -
prevahu nikdy nezneužil...
Keď prehrávam a nemám už síl,
bojuje ako džentlmen.

Keď fair - play ma dá na lopatky,
chlpatú labu núka mi -
to srdce psie by človek mal mať,
ja vtedy túžim ľuďom dávať
lásku a vernosť hrstami...

V tom volá mamka starostlivo:

„Už vravela som - pozor daj,
zas odretý máš lakeť, nohu -
to ten váš zápas na prielohu,
druhý raz toľko nebehaj...“

Psík teraz dáva labu mamke -
tak krotký, ako jahniatko -
bo hlas mamky je trochu iný,
keď ráta všetky naše viny,
aby nás vzala nakrátko:

„Obaja - už aj - obedovať!“
znie naoko ten prísny hlas.
„A ruky, ukáž, umyl si si?“
A potom vôňa z plnej misy
sa šíri v domku kolo nás.

Nuž takto matka trestávala:
hojnosťou jedla naveky.
Vartášik svoje jedlo žuje
a očami ma pozoruje,
kto vyhrá tieto preteky?

Preto sa snažím svedomite
svoj plný tanier vyprázdniť
a mamka sa už nezdržala,
aby sa na nás neusmiala,
jak chceme každý prvý byť.

Tak rastiem zdravý, kvitnem, voniam,
ako ten chlebík vezdejší -
a verím, plný snov a sily,
jak ústa matky hovorili,
že ľudský svet je najkrajší.

Keď život zavše poudieral,
mať pritisla ma ku hrudi -
boleť sa kúzlom mení na sen,
akoby vetrík šepkal báseň,
že zo sna ma nik nevzbudí.

Svet ostrých hrán keď odieral ma,
mať vzala dieťa do dlaní
a pofúkala miesta bóľu -
ja zrazu cítim, keď sme spolu,
že svet už viac nezraní...

V rodinnej škole

Kapitola 14.

Učme deti láske, ktorá je druhým základným pilierom každej výchovy.

Učme ich tejto čnosti pomocou poslušnosti a pomocou ich prirodzenej napodobivosti.

Nebude to, pravdaže, ľahké.

Ťažké je privykáť dieťa na spravodlivosť, ktorá dá každému, čo mu patrí. Ale oveľa ťažšie je potieraním jeho prirodzenej sebeckosti privykáť ho na lásku, ktorá má nielen dať, čo komu patrí, ale aj pričať.

Zatiaľ tu nemienime hovoriť o láske k Bohu.

Tej sa dotkneme inde.

Tu budeme hovoriť len o tom, ako učiť dieťa láske voči ľuďom a opravdivej láske voči sebe.

Pre dospelého milovať znamená stávať sa niekomu užitočným; pravdaže, vždy na vlastný účet...

Dieťa, ktoré ešte nemá dost' vyvinuté kritériá a nevie, čo je pre koho užitočné a čo škodlivé, pokladá za lásku svoju snahu robiť iným radosť, napríklad spoluúčasť na tom, čo títo prežívajú.

Evanjelium sa dotýka tejto skutočnosti, keď predstavuje deti na priedomí, ktoré ešte nevedia milovať, týmito slovami: „Pískali sme vám a netancovali ste. Plakali sme a nenariekali ste...“

Učiť deti láske znamená strhávať ich do súladu so sebou. Ich láska bude sa zväčša prejavovať poslušnosťou, tak ako u dospelých Božích detí: „Kto ma miluje – hovorí Pán – zachováva moje prikázania.“

Že krok v láske znamená u dieťaťa vždy krok od sebeckta, že je to vždy nejaké odpútavanie sa od svojho majetochu, pohodlíčka, od nároku na pozornosť a vyznamenanie, to netreba dokazovať.

Láska je v každom prípade popretie seba, a preto čosi veľmi

t'azké, niečo, čo prevyšuje naše prirodzené sily a nutne si vyžaduje pomoc zhora.

Ale práve tu začína kresťanstvo, tu, kde sa človek pomocou sily zhora podujíma prevýšiť seba samého, aby vyhovel Bohu v tom, čo v tomto ohľade od neho žiada.

„Po tom vás budú poznať, že ste mojimi učeníkmi, keď budete mať lásku jedni k druhým“, čítame v evanjeliu.

Aj v dieťati sa začína rodiť kresťanstvo láskou, schopnosťou preberať bolesti za druhých, ochotou obetovať a obetovať sa, čo sa zrejme má diať cez nás.

Cez nás, cez našu lásku sa deti stali ľudskými deťmi. A cez náš príklad v láske majú sa stať aj Božími deťmi.

A tomuto ich učíme, keď sa sami usilujeme byť dobrými, prajnými, štedrými voči biednym a trpiacim a vôbec voči všetkým, ktorých voláme blíznymi; keď im poskytujeme svoje služby a ukazujeme pritom, že máme z toho sami radosť; keď na nás vidieť, že to nerobíme preto, že musíme, ale preto, že to chceme, aby sme si nazhromaždili poklad v nebi; keď z našich rečí cítiť, že naším hlavným úsilím je starosť o spokojnosť a šťastie iných a že nás mrzí, keď nemôžeme v dostatočnej miere pomôcť každému.

Mravček

(Proti ľahostajnosti)

Mravček si ľahol na trávu
má nôžku celú boľavú -
Cvrček mu na ňu hodil skalú.
Sotva si cíti nôžku malú.

Plače a kvíli, bedáka
A volá, kričí na vtáka:
Pristav sa vtáčik, pozri hľad',
nemôžem nôžkou ohýbat'!

No, mravcov hlas je slabý tak,
že nemôže ho počuť vták.
Tu mravček vola na zajaca,
ktorý sa domov z poľ'a vracia:

Zajačik, nebež, vráť sa vráť,
Nemôžem nôžkou ohýbat'!
No, zajko už je dávno preč
A nemôže čuť túto reč.

Pri sebe vidí dieťa stáť -
Nemôžem nôžkou ohýbať! -
Volá a kričí mravček v tráve,
nôžka ho páli, hučí v hlave.

Dieťa má v srdci lásky jas,
Sluchom tej lásky čuje hlas,
počuje stony mravcove,
Hneď pomôcť mu je hotové!

Ó, majme v srdci lásky moc,
či deň je biely a či noc!
Každému slúžiť zve nás Pán,
Čo za nás niesol bolesť rán!!